

Posestvo v lepi legi, arondirano v Spod. Voličini, sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor., z zidano hišo in zidanim gospodarskim poslopjem, je na prodaj. Posestvo meri ca 27 oralov, obstaja iz njiv, travnikov, pašnikov in gozdov. Cena po dogovoru. Točneje informacije daje dr. M. Gorišek, odvetnik pri Sv. Lenartu v Slov. gor. 1190

Prodaj posestvo pri glavni cesti v Jurjevskem dolu. Posestvo je z opeko krito in zidano, štale posebej; zemlje je 10 oralov in sicer: 3 orale njiv, pol orala sadonosnika, pol orala lesa in 6 oralov travnikov. Cena 65.000 din. Lastnik Gabrijel Bolnar, posestnik na Ročici št. 4, pošta Sv. Jakob v Slov. gor. 1191

Vila v trgu, tri sobe, kuhinja in klet, gospodarsko poslopje, sadonosnik, tri orale njiv, travnik in gozd za 90 sodov hrastovega lesa in vse pohištvo se prodaja za 55.000 din., polovico plačila takoj, stanovanje takoj prosto. — Alojz Jevšenak, Ptujška gora št. 13. 1171

Prodaj malo posestvo po ugodni ceni Kotlje št. 18, blizu rimskega vrelca, eno uro od Guštanja. 1068 3—1

Pletene jopice, bluze, oprsnike, nočice in sploh vsa pletena obleka za moške, ženske in otroke si najlažje izberete in najceneje kužite tam, kjer se izdeluje in to je edino v strojni pletarni Marije Vežjak v Mariboru, Vetrinjska ulica 17. Prodaja se na trgovce tudi na debele. 1210

Kozole v zelo dobrem stanju, 12 m dolg, 6 m širok, 10 m visok se takoj prodaja.

Gepelj, železni, firme Melihar-Umrath, Praga-Bubna, še nerabljen, se prodaja. Uprava posestva Herberstein, Velenje. 1157

Srebrne krone, goldinarje, zlatnike kupuje Urbanc, restavracija Narodni dom, Maribor. 1159

Vreče za oglje, najmanjša velikost 70/100 cm, od sladkorja in riža, močne, kupi vsako množino Vinko Dular, Straža pri Novemestu. 1195

Vinogradniki, pozor! Najboljše lesene stiskalnice z leseno hrastovo klado in s košem, tako tu di mlin za mečkanje grozdja se izdelujejo samo pri G. Kobale, Slov. Bistrica. 1154

Stiskalnica, lepa, velika, štiridelni okrogli koš, na prodaj. Jakopin, Frankolovo, pošta Vojnik. 1192

Brezalkoholna Produkcija v Ljubljani, Poljanski nasip 10, pošlje vsakemu naročniku Slov. Gospodarja zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo vam žal! 863

Kolje za sremski vinograd, 3 cm debele in 130 cm dolge, iz Mostanjevega, akacije, mecesa, Borovega in smrekovega lesa, baljeno kupuje in sortirano fino vino prodaje na vagono franko Kamenica, Petrovaradin, Srem, upaviteljstvo A. Adamoviča, F. Rudl. 1126

DR. MBD. VL. MOGILNICKI zdravnik,

vsopet redno ordinira v Sv. Juriju ob j. ž. v lastni hiši št. 92. od 2. septembra naprej.

V trgovini Franc Kolerič, Apače

morate kupovati, ker tam dobite dobro blago po nizki ceni.

Velika izbira blaga vseh vrst. 1'98

MARTIN SUMER, KONJICE

Kdor hoče lepo in dobro oblečen biti, mora v Konjice hiteti; tam v trgovini Sumerjevi, se blago jako poceni dobi. Za obilen obisk se uljudno priporočam!

Hrastov, jasegov in orehov okrogli les kupuje proti takojšnjemu plačilu električna žaga M. Obrat, Maribor, Tattenbachova ulica. 925

Jakob Golobič, kipar v Ljutomeru priporoča bogato zalogo nagrobnih spomenikov od marmorja in granita. Podobe za cerkve, kapele in razpela za polske križe iz lesa in kamna. Izredno znižane cene. 1083 6—1

Sode vseh velikosti ima vedno v zalogi Fran Repič, sodarsko podjetje v Ljubljani, Trnovo. Cene konkurenčno nizke. Postrežba točna. 1032 16—1

Starši!

Vašim otrokom kupite vse šolske potrebščine najceneje v knjigarani

„PANONIJA“ Ljutomer

FOTOGRAF JAPELJ Maribor, Aleksandrova cesta 26, društva, šole itd. znaten popust. 971

Rdečica pri prašičih

je največja nesreča za kmete. Zato imejte vedno doma Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev, ki je sigurno zdravilo. Zavoj z živinozdravniškim navodilom 12 din., 10 zavojev 100 din., preprodajalci po post. Izdeluje in razpošilja samo: Lekarna Hočvar, Vrhnika št. 101. V zalogi vsa druga zdravila! 1153

Kmetje

najboljše zamenjate in prešate v tovarni bučnega olja

J. HOCHMÜLLER v MARIBORU pri starem mostu juž. breg Drava. Po nizki ceni dobite najboljše otrobe in prgo. 1026 12—1

FOTOGRAF JAPELJ, lepe slike, nizke cene, pride tudi na dom. 978 Maribor, Aleksandrova cesta 26.

Natečaj.

V Mariboru, Magdalensko predmestje, Kralja Petra trg, ob državni cesti, blizu Dravskega mostu, bodo oddani

gostilniški prostori

dva večja, dva manjša gostilniška lokala (skupno za cirka 122 gostov), vrtni prostor na dvorišču za približno 90 oseb, točilnica, kuhinja, shramba, avtomatična hladilnica, pralnica, kleti, 9 sob za tujece, 6 sob za samce, kopalnice, podstrešje, stanovanje za gostilničarja s posebnim vhomom in tremi sobami, sobe za služinčad, hlev za osem konj s sobico za hlapca in shrambo za krmo, tri garaže.

Gostilniški prostori, sobe za tujece in štiri sobe za samce s primerno opremo.

Vselitev letos v jeseni.

Le resni, kavecije zmožni reflektanti pridejo v poštev.

Pojasnila (ustmena in pismena) daje Pokojninski zavod za namesčence v Ljubljani, Aleksandrova cesta. 1209

Golša (krof), debeli vrat

Med najvažnejšimi odkritji je zdravljenje golše in debelega vratu s pomočjo zdravilne z jodom prepojene soli. Znameniti dunajski učitelj dr. vit. Wagner von Jauregg in mnogi drugi zdravniki se sklicujejo na odnosa izkustva in objavljajo neštivilne slučaje ozdravljenja. Tako so n. pr. v neki švicarski bolnici bolnici na golši oboleli v celih pokrajinah rešeni tega zla. Gre obenem za popolnoma neškodljivo pitje kuro, ki tudi na občno stanje izvrstno učinkuje. Naše zdravilne soli so oslobodile več tisoč ljudi golše in debelega vratu. Zahtevajte naša »Poročila« o zdravljenju s soljo in pitjem, čemu vsak zdravnik zelo rad privoli. Ustanovili smo v vseh državah postaje za razpošiljanje in pošljemo vam

popolnoma zastoj

naš opis, ki Vas bode gotovo zanimal. Dopisno zadostuje in takoj dobite zahtevano.

August Mätzke, Berlin, Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse 5, 933 Abt.

Pozor!

Dijaki! Starši!

TISKARNA SV. CIRILA v Mariboru, Koroška cesta šte. 5 in njena

PODRUZNICA v Mariboru, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo ima na razpolago:

1. vse šolske knjige

za gimnazijo, realko, učiteljske, trgovsko šolo, za meščanske in osnovne šole.

2. vse druge šolske potrebščine

kakor: risalne sklade, risalne deske, risala, risanke, risalni papir, zvezke, radirke, svinčnike, peresa, tuše, črnilo, rudečilo itd. — Cene zmerne. — Postrežba točna.

Za obilen obisk se priporoča cenj. dijaštvu in staršem:

PODRUZNICA CIRILOVE TISKARNE, Aleksandrova cesta 6.

TISKARNA SV. CIRILA, Koroška cesta 5.

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisarna: Žebliarska zadruga Kropla (Jugoslavija).

Telefon Interurban Podnart.

Brzojavke: Zadruga Kropla.

Žebliji za normalne in ozkotirne železnice, žebliji za ladje, črni ali pocinkani, žebliji za gradbo, les i. t. d., žebliji za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave, železne brane. Zobje za brane. Kljake za podobe, zid, cevi, žebe i. t. d. Vijači s maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostova, ploščanice, kolosa i. t. d. Vijačni čepi. Verige. Izdeluje lahke transmisije, popravila strokovnjaške gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mlina.

Vsi v naše stroje spadajoči delovni izdelki po vzorih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago! — Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridelek.

Pijača s Prvim Franckom Vas zamore stalno zadovoljevati.
K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

Najboljše in zelo trpežno blago

pačke in ženske obleke, sukno, hlačevino, volneno blago, platno, svilene in cajgaste rute, nogavice, srajce, čevlje in drugo različno blago najboljše kakovosti po znižanih cenah samo v manufakturni trgovini

J. N. Soštarič, Maribor

Aleksandrova cesta 18.

Vse vrste umetn. gnojil kakor:

mineralni superfosfat
superfosfatna kostna moka
mešano gnojilo — Neofosfat »KAS«, »KS«, »S«
dušikovo apno
žveplenokisli amonijak
kalijev amonijak superfosfat
kalijeva sol

se dobijo po najnižjih dnevnih cenah pri zast.

E. KAINER, CELJE, CANKARJEVA C. 4 II.

Zaloga za Šaleško dolino pri načelniku Kmet. podružnice Simonu Blatnik, Staravas, Velenje.

RESNICA

Je, da kupite: češko sukno, volneno blago, hlačevino, tiskovino, platno, svilene in cajgaste rute, nogavice, srajce, čevlje in drugo različno blago najboljše kakovosti po znižanih cenah samo v manufakturni trgovini

„Pri solncu“

Za obilen obisk se priporoča:

K DROFENIK, CELJE, GLAVNI TRG 9.

CEVLJARNA

Zaloga vsakovrstnih čevljev lastnorodne izdelave po konkurenčnih cenah.

Dominik Uršič

Breg št. 1., Celje.

Razpošilja se tudi po pošti. — Na zahtevo se pošljejo tudi ceniki.

Na malo.

378

Na veliko.

Kdor v „Slov. Gospodarju“ oglašuje,
uspeha gotovo se raduje!

20-1 APNO 500

vedno sveže iz Zagorja, najfinejši

Trboveljski in Splitski Portlandcemenť

zidno in strešno opeko kakor tudi vse druge stavbne potrebščine in cementne izdelke priporoča po najnižjih cenah

C. Pickel, Koroščeva ulica 39.

Belak & Inkret, Celje

Prešernova ulica 3

Električne inštalacije

telefonske, zvončne in signalne naprave, Radio-antene, Popravila transformatorjev, generatorjev, motorjev, raznih aparatov itd.

Vodovodne inštalacije

naprava modernih higijeničnih kopalnih sob, klosetov, Toplovodne naprave, centralne kurjave, popravila centralnih kurjav, kotlov, armatur, sesalnih itd.

kakor tudi vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršijo točno in solidno, z večletno garancijo. Cene konkurenčne. Informacije, proračuni, načrti vedno na razpolago.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

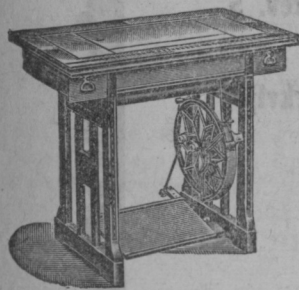
L. L. L. L.

Stolna ulica št. 6

Obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 6%,

na trimesečno odpoved po 8%.

Edino najboljši

Telefon 913

šivalni stroji in kolesa so le JOSIP PETELINC-A

LJUBLJANA

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

== znamke Gritzner, Adler in Phönix ==

za redbinsko, obrtno in industrijsko rabo.

Istotam najboljši švicarski pletilni stroji znamke Dublex.

Pouk o vezenju in krpanju brezplačen.

Večletna garancija.

Delavnica na razpolago.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica Maribor.

V. lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Pooblaščen prodajalec srečk drž. razr. loterije.

Izredna prilika!

Dajem: Za 2-3 obitelji lepa stanovanja z gospodarskim poslopjem, kurjavo, nekaj travnika in vrta, veliki in dobri pašnik za krave in svinje v posekanem gozdu, dovoljenje za preurejenje dobrega gozdnega zemljišča v polje za lastno uporabo, mogočnost zaslužiti dnino na mojem gorskem dobrem posestvu v Sljemenu pri Zagrebu.

Zato zahtevam: Mesto najemnine v denarju za poslopja, zemljišča, pravice paše in za vse ostalo od vsake obitelji samo, da mu dobavlja dnevno 10 litrov mleka. Prosilci, ki morajo imeti lastne krave, naj se obrnejo glede podrobnosti ustmeno ali pismeno na direktorja Fröhlicha, Zagreb, Zrinjski trg 17 I. 1204

ZLATOROG terpentinovo milo!

Ta neprekosljiva sestava mila in terpentina vsebuje pristno zlato!

V vsaki tisoči komad je vtisnjen pristen zlatnik, ki čaka srečnega kupca. Kupite takoj komad tega idealnega mila, mogoče najdete tudi Vi zlatnik!

Gospodarske novice

Mesečna priloga »Slovenskemu Gospodarju«

Poljedelstvo.

O RASTLINSKIH BOLEZNIH.

Kakor so ljudje in živali podvrženi raznim boleznim, istotako imamo celo vrsto bolezni, ki napadajo rastline. Posebno pridejo za nas v poštev one bolezni, ki napadajo naše pridelovalne rastline. Ako tako rastlino napadejo bolezni, ona ne more proizvajati toliko proizvodov, nam obrodi manj in slabejše. Pridela se manj zrnja, listja, gomoljev, korenstva, plodov itd., s tem se zmanjša tudi dobičkanost pridelovanja. Iz tega razloga mora gospodar paziti na to, da obvaruje rastline pred boleznimi in obolele rastline zdravi. Ako tega ne dela, se rastlinske bolezni vedno bolj in bolj razširjajo in pridelovanje rastlin se vedno manj izplačuje. Za uspešno uničevanje rastlinskih bolezni mora gospodar spoznavati razvoj in nastopanje teh bolezni, da zamore pomagati o pravem času in uspešno. Zato se hočemo najprej v splošnem seznaniti z razvojem, načinom življenja teh bolezni.

Vzroki rastlinskih bolezni.

Vzrok kake obolezni rastline je ali kaka rastlina, oziroma živalica, ki se živi od soka rastline, ali pa od rastlinskih delov, ali pa zunanji vplivi na rast in prehrano rastline, ki motijo pravi razvoj rastline. Po teh vzrokih delimo rastlinske bolezni v zajedalske in nezajedalske bolezni; zajedalske bolezni delimo zopet v take, katere povzročajo škodljivci, oziroma zajedalci rastlinske narave, in pa take, povzročene po živalskih škodljivcih. Vpoštevati hočemo predvsem bolezni, nastale po zajedalcih rastlinske narave. Zajedalec (parazit) je rastlina, katere organi se najdejo v staničevju živih rastlin, ako ta živeča rastlina nima od zajedalke nikake koristi, temveč samo škodo. Ako se najde n. pr. na koreninah stročnic gomoljce, v teh pa neke rastlinice, ki žive v koreninih stročnic, tedaj ima stročnica samo korist od te rastlinice, ker z njeno pomočjo nabira zračni dušik. V tem slučaju ni govora o zajedalstvu, ker od takega vzajemnega življenja imata obedve rastlini korist. Pri pravem zajedalstvu živi le ena rastlina na račun druge. Zajedalstvo se najde le pri živih rastlinah, med tem, ko se dostikrat najde tudi rastlinice, katere žive od odmrle snovi drugih rastlin. V tem slučaju gre za takozvano gnilo žitje. Prav natančne meje med zajedalkami in gniloživkami ni, ker prehaja ena oblika v drugo. Najde se namreč čiste gniloživke, pogojne gniloživke, ki žive pod gotovimi okolščinami del svojega življenja kot zajedalke, potem čiste zajedalke in pa polzajedalke, ki v izjemnih slučajih žive tudi kot gniloživke.

Prične svoje življenje zajedalka na živi rastlini na ta način, da najprej okuži rastlino, iz tega okuženja se razvije bolezen.

Okuženje ali infekcija.

se izvrši na ta način, da pridejo razpelojevalni organi zajedalke (trosi) na rastlino, tu vzkaliijo ter prodirajo in vrastejo v rastlino. Zavisijo od okuženja od cele vrste gotovih pogojev. Ali pogoji sami že usposobljavajo zajedalko za okuženje, ali pa rastlina vsled drugih pogojev pride v tako stanje, da postoji nevarnost okuženja. Tako je n. pr. pri krompirjevi plesni (gnilobi listov in gomoljev) eden od pogojev okuženja dež. Glivica te bolezni, ki živi na krompirjevih listih, prezimi v gomoljih ter se na ta način razmnožuje. Dež spere trose te glivice v zemljo, kjer okužijo gomolje. Pri drugih boleznih zopet so pogoji za močnejše okuženje vlažno in toplo vreme, megla, a tudi sušno vreme. Obstojijo tudi gotovi pogoji, ne samo za prenašanje

trosov na rastline, temveč tudi za prodiranje in rast zajedalke v okuženo rastlino. Veliko trosov napravi klične mehurje, kateri niso sposobni izvršiti okuženja, predno se niso gotovo dobo preživljali kot gniloživka. Zopet pa trosi drugih bolezenskih rastlin ne morejo izvršiti okuženja, če se hranijo kot gniloživke.

Druga vrsta pogojev za okuženje pa nam predstavlja večje ali slabejše razpoloženje, nagnenje rastline same napram okuženju, ali z drugo besedo večja ali manjša odpornost rastline proti okuženju.

Tako so pri pšenici nekatere vrste bolj odporne proti rji. Veliko vlogo igrajo tukaj tudi vnanji vplivi na rastlino, kot za raščo neprimerna toplota, ker v tem slučaju ne more rastlina krepko rasti in postane manj odporna napram boleznim. Ravno tako vpliva nezadostno in nesmotreno gnojenje na rastlinsko odpornost proti boleznim.

Okuženje se izvrši na več načinov. Nekatere glivice zajedalke rastejo samo na površini rastline, v staničevju rastline pa poglabljajo le samo sesalne korenine, s katerimi kradejo rastlini živež, druge zajedalke pa žive prav v staničevju rastline. Več vrst zajedalk okuži le ranjene rastlinske dele, druge zajedalke pa vderajo v zdravo rastlino skozi listne reže in odprtine, zopet druge vrastejo v rastlino v kožno staničevje tam, kjer se stikate dve stanici; so pa tudi take zajedalke, ki proderejo na poljubnem mestu kožno staničevje. Prodirajo zajedalke v rastlino na ta način, da razderejo zvezo med stanicami rastline s pritiskom, ali pa na ta način, da izločujejo snovi, ki potem raztope stanično mrenico, nekatere zajedalke celo izločujejo strupene snovi, ki umore živo plazmo ali sluz rastlinske stanice. Preko teh odmrlih stanic prodira zajedalka dalje v notranjost rastline.

Znaki obolezni.

Zajedalka, ki je prodrla v rastlino, vpliva na njo tako, da pokončuje rastlinske stanice ter se hrani od vsebine teh odmrlih stanic. Znaki teh poškodb se opazijo že na zunaj s tem, da se staničevje rastline prebarva, ker razpade listno zelenilo, posamezni deli rastline se skrčijo, ker je zajedalka povzročila vsebino stanic. Vsled takega opustošenja odmrejo posamezni deli rastlin, pa tudi dostikrat cela rastlina (kaleča pesa), za jedalka dostikrat močno poškoduje posamezne organe rastline, kot n. pr. listi pri žitni rji, cvetovi pri prašni sneti, plodovi pri trdi sneti, listi pri pegavosti listov. Nekaterikrat vpliva zajedalka na rastlino tako, da ta raste močnejše na poškodovanem mestu, ali pa napravi nove tvorbe.

Razmnoževanje in razširjevanje rastlinskih bolezni.

Glivice, ki povzročajo rastlinske bolezni, so brezevetne rastlinice, ki se razmnožujejo s takozvanimi trosi. Pri različnih glivicah nastajajo trosi na različne načine, ali se jednostavno oddelijo od glivične niti pojedine stanice kot trosi, ali pa izdelava glivica trose v posebnih mešičkih, pa tudi na druge načine nastajajo ti trosi.

Izdelane trose razširja potem veter naokoli, a tudi dež in žuželke. Ako prinese veter tak tros na primerno rastlino, tedaj se rastlina okuži. Zanimivo je, da je ozračje vedno polno različnih trosov glivic zajedalk, pa tudi gniloživk, kot so to ugotovili tozadevni poskusi in preiskave zraka. Ugotovilo se je tudi, da se precej rastlinskih bolezni razširja v smeri vladajočih vetrov. Tako se zelo razširja potom vetra prašnata snet žita, bulava snet na koruzi in druge. Drugih bolezni trose spravi dež z rastline v zemljo, kjer prezimijo ter naslednje leto zopet

napadejo njim primerne rastline. Žuželkam, ki posedajo po obolelih rastlinah, se oprijemajo trosi na dlalice nog ter se tako razširjajo. Trosi ne prezimijo samo v zemlji, temveč tudi na žetvenih ostankih, na na polju odpadlih rastlinskih delih, pa tudi na zrnih in na semenih rastlin, odkoder pridejo z istimi pri setvi zopet na polje, se tam dalje razmnožujejo in škodujejo pridelkom (posebno razne trde in prašnate sneti ita.).

Uničevalni načini rastlinskih bolezni in obramba (varstvo) rastlin pred njimi.

Ako hočemo imeti uspeh pri obrambi rastlin pred njih boleznimi, moramo vedeti razvoj, življenje vsake take glivice, ki povzroča kako bolezen; razentega se pogoje in okolnosti, v katerih nastane bolezen. Po teh se bo ravnala metoda in način uničevanja teh bolezni.

Kakor že omenjeno, deluje na razvoj bolezni prisotnost zajedalke, potem pa za samo pridelovalno rastlino neugodne življenjske razmere. Zato je potrebno, da se omeji bolezen, da se ali uniči zajedalke in trose teh, ali pa jih odstrani. Na semenskem blagu, katero se jemlje iz okuženih polja, se nahaja dosti bolezenskih klic; zato naj se jemlje semensko blago iz polja, kjer se je s pregledovanjem ob zorenju ugotovilo, da so rastline zdrave. Kjer to ni mogoče, oziroma koder niso polja zanesljivo zdrava, se mora na vsak način semensko blago očistiti teh bolezenskih klic. Nekatere bolezni, kot n. pr. rženi rožički v rženih klasovih, so z uporabo modernih čistilnih strojev za semensko blago že precej izginile. Za silo bi se dala pšenica s ponovnim izpiranjem z vodo očistiti od trosov smrdljive sneti, ki se drži semena; vendar ni ta način odstranjevanja klic nikakor zanesljiv. Zanesljivejše je, da se očisti semensko blago s sredstvi, ki so bolj učinkovita, kot so to kemična sredstva ali pa vročina (vroč zrak ali pa vroča voda).

Res uspešno in učinkovito bolezensko obrambno sredstvo mora odgovarjati sledečim pogojem:

da zamori ali pa napravi vse povzročevalce bolezni trajno neškodljive;

da pri semenskem blagu ne trpi z uporabo teh sredstev kaljivost semena;

da je način obrambe, oziroma uničevanja bolezni brez posebnih kompliciranih priprav, priprost in lahko izvedljiv tudi malemu posestniku in nešolanemu kmetovalcu;

da pa tudi stroški uničevalne metode ne presegajo dobiček, ki se ima pričakovati vsled uničenja zajedalk.

Razne že izdelane, znanstveno utemeljene in praktično preskušene metode uničevanja bolezni ne odgovarjajo vse popolnoma zgoraj omenjenim zahtevam, imamo pa dandanašnji že precej izdelanih in praktično preskušanih načinov uničevanja rastlinskih bolezni, ki eš razmerno dobro odgovarjajo stavljenim zahtevam.

Nekateri načini uničevanja so tudi že precej znani ter se tudi izdatno uporabljajo, novejši čas je dal tudi nova sredstva, ki se niso še toliko vpeljala. Nekatera teh sredstev so že prekušena kot uspešna in praktično uporabljiva, precej novih sredstev se nahaja še v znanstveni preskušnji glede njih učinkovitosti, uporabljivosti in izdatnosti.

Poleg uničevalnih sredstev imamo pa tudi zabranjevalna sredstva proti rastlinskim boleznim.

To so sredstva, ki naj varujejo rastlino že prej, predno je obolela, tako da se boleznim zmanjša možnost, se na rastlini razviti. Za pojedine bolezni postojajo že uspešna zabranjevalna sredstva; v splošnem pa velja za preprečenje močnejšega razvoja bolezni pravilo, da se mora pridelovalna rastlina že s početka rasti tako od

gojevati, da bo rastlina, preskrbljena z vsemi sredstvi, potrebnimi za dobro uspevanje, že iz mladega se lepo in krepko razvijala; s tem bo postala tudi odpornejša proti boleznim. To se doseže s tem, da se upošteva in uporablja načela razumnega pridelovanja rastlin, načela, ki veljajo za dobičkanosno pridelovanje, veljajo i vzgojo proti boleznim odpornejših rastlin. To so predvsem: razumno in smotreno obdelovanje zemlje, razumno vsestransko gnojenje, ra ba dobrega, oziroma dobro pripravljenege semena, razkuževanje semenskega blaga, pravilno in smotreno kolobarjenje, pravi čas setve in drugih potrebnih obdelovalnih del.

Odraba proti rastlinskim boleznim in varstvo pridelovalnih rastlin pred boleznimi pa bo tudi uspešnejša, ako se to delo organizira sistematično s tem, da se poleg navedenega tudi opazuje redno razvoj bolezni v različnih pridelovalnih razmerah, pri različnih vplivih podnebja, zemlje, gnojenja, v raznih legah, organizira in izvršuje poskuse z različnimi načini uničevanja bolezni, z poskusi že dognano najracionalnejša sredstva uničevanja in odbrane pa vsestransko uporablja.

RAZKUŽEVANJE ŽITNEGA SEMENA.

Med mnogobrojnimi boleznimi, katere napa dajo posebno ozimna žita (pšenico, rž, ječmen), napravi dostikrat občutno škodo in zmanjša pri delke takozvana trda ali smrdljiva snet. Ta bolezen se razvija v žitnih zrnih. Od te bolezni napadena zrna niso v notranjosti bela, močnata, oziroma prosojna klena, kot vsako zdravo zrno, temveč vsebina zrna sestoji iz črnega, mazavega prahu, ki sestoji iz trosov (semena) te sneti. Pri mlatvi razpočijo snetljiva zrna, prah iz njih okuži druga zdrava zrna. Ako pride tako zrno kot seme nazaj v zemljo, vzkalijo obenem z istim trosi sneti, okužijo nove rastline ter spremenijo vsebino zrn novega pridelka v črn prah. Posebno se močno razvija ta bolezen tedaj, ako se seme ni razkužilo, ako je leto vlažno in ako se je žitu gnojilo s svežim hlevskim gnojem. V teh slučajih se pridelok zrnja občutno zmanjša; ako nastopijo še druge bolezni na žitih močno, tedaj zna biti dobičkanosnost pridelovanja žit sploh dvomljiva.

Zatiranje žitne sneti.

Trda snet se da izmed žitnih bolezni razmeroma še najbolj uspešno zatirati. Zato naj ne bi nobeden kmetovalec, ki seje žita, opustil zatiranje te bolezni, da se tako obvaruje pred škodo.

Zatira se trda snet na ta način, da se žitno semensko blago razkuži s tem, da se uniči kaljivost trosov sneti, ki se držijo žitnega semena. Sredstva, s katerimi se izvrši razkuženje, so razne kemične snovi, ki pa morajo biti take sestave, da uničijo ali preprečijo zagotovo kaljivost trosov, ne smejo pa obenem poškodovati seme, oziroma zmanjšati kaljivost istega.

Namakanje ali pa splakovanje žitnega semena v čisti vodi sami nima uspeha, ker čista voda ne more uničiti kaljivosti trosov sneti; nekaj malega se doseže, ako se žitno seme potopi v vodo in premeša. V tem slučaju splavajo na površino vode še nerazpočena snetljiva zrna, katere se mora odstraniti in sežgati. Vendar sama voda niti od daleč ne zadostuje, v njej mora biti raztopljena kaka učinkovita kemična snov.

Namakanje semena v gnojnici, kakor se tu in tam izvaja, nima smisla, ker gnojnica ne vsebuje take kemične snovi, ki bi zagotovo uničile trosne sneti.

Premešanje žitnega semena z živim apnenim prahom ni zadostno sredstvo, ker živo apno ne učinkuje dovoljno in zagotovo, razentega zna trpeti kaljivost žitnega semena samega.

Uspešnejša sredstva so raztopine raznih že preskušanih kemikalij v vodi. S temi raztopi-

nami se ali semensko žito poškropi in premeša, ali pa namaka.

Za škropljenje se semensko žito spravi v kup. Iz škroplilnice se dobro poškropi z raztopino ter obenem dobro premeša, spere nato z vodo ter nato razgrne na plitvo, da se žito osuši. Dobra stran tega načina razkuževanja je ta, da je isti zelo priročen in komoden ter da ne porabi veliko tekočine. Ali ima pa ta način svo je odločilne slabe strani, katere ga baš ne priporočajo. Popolno uničenje življenjske sile trosov sneti je zelo dvomljivo, negotovo, nasprotno zna kaljivost žitnega semena zelo trpeti, ker mestoma se žito preveč in predolgo namoči v raztopini, mestoma pa premalno.

Drugi način razkuževanja v raztopini se izvede tako, da se semensko žito siplje v raztopino, ki se jo pripravi v nizki in mali kadi, tako da stopi raztopina za dlan visoko nad žito. Ta način razkuževanja je priporočljiv, ker je bolj učinkovit, semensko blago se pri temu mora premešati, da se popolnoma omoči ter splavajo še cela snetljiva zrna na vrh tekočine, kjer se posnamejo, odstranijo in sežgejo.

Pri razkuževalnih raztopinah, katere so tu nižje doli navedene, se mora upoštevati točno čas, kako dolgo se sme namakati, ker drugače se poškoduje občutno kaljivost semena, ako se predolgo namaka. Tekočino, ki se jo je že rabilo, se lahko nadalje uporabi, dokler se ne razkuži vse semensko blago, ki se namerava sejati v jeseni. Za semensko blago, ki se namerava sejati spomladi, je bolje si pripraviti svežo raztopino. Na 100 kg semenskega žita se porabi 20 do 25 litrov raztopine. Pripravi si je treba tudi še eno posodo, da se, ko preteče čas namakanja, lahko takoj prelije raztopino ter žito iztrese za sušenje. Pri raztopinah, v katerih se sme namakati največ 15 minut, je zelo priporočljivo, da se namaka v košarah, ker se s tem omogoči točno držanje časa. V ta namen se košaro obišje znotraj z vrečovino, v tako pripravljeno košaro se siplje žito do polovice, košaro z žitom vred potopi v raztopino v kadi toliko, da pride tekočina nad žito, premeša, posname snetljiva zrna; ko preteče doba, se dvigne jednostavno košaro z žitom iz raztopine, pusti ocediti ter se nato iztrese za sušenje. Po namakanju se mora seme, ako ji bila namakalna doba dolga ter je seme nabreklo, takoj posejati, drugače pa posušiti, posebno ako se seje nato s sejalnimi strojem. V ta namen se na podu ali na plahli razgrne na tenko.

Neposušeno seme se prijemlje preveč delov sejalnega stroja, ne gre rado iz stroja, stroj ga lahko tudi drobi. Ako se seje samo z roko, se ga mora tudi sušiti, da je setev lažja. Le v vlažno zemljo bi se lahko sejalo še malce vlažno. Na vročem mestu (peči) se ne sme sušiti, ker bi tu trpea kaljivost.

Vse priprave, orodje, ki pride s semenom v dotiko pri, oziroma po namakanju, se mora isto tako razkužiti v raztopini. Grablje, s katerimi se po namakanju razgrne seme za sušenje, pod, oziroma mesto, kjer se suši, lopate itd. se mora razkužiti. Vreče, v katere se polni, se razkuži v tekočini, ali pa v vreli vodi. Z raztopino se mora razkužiti ravnotako sejalni stroj, oziroma sejalnico.

Za napravo razkuževalnih raztopin se uporabljajo:

Modra galica sama ali pa modra galica in apno. To sredstvo se uporablja že daljšo dobo z uspehom. Pripravi se tako: V 100 litrih vode se raztopi pol kilograma modre galice, v tej raztopini se namaka semensko žito 12 ur; seve se večkrat premeša. Po tej dobi se odlije raztopina, žito se mora kolikor mogoče takoj posejati, ker drugače izgubi na kaljivosti. Po namakanju v galici se uspešneje seme, predno se poseje, še nevtralizira v apnu. V ta namen se takoj, ko se vzame iz raztopine galice, potopi v apneno mleko, ki se napravi na ta način, da se razpusti 6 kg žganega apna v 110 litrih vode.

Ko se potopi v apneno mleko, se dobro premeša, po 5 minutah takoj vzame ven, nato suši kratko dobo na solcu in vetru ter gleda na to, da se čim preje poseje. Ta dva načina namakanja sta sicer učinkovita, imata pa te slabe strani, da si gospodar ne more dela razdeliti poljubno, ker mora namakati vedno tik pred setvijo. Če pa po namakanju ne dopušča vreme sejanja, ima škodo, ker galica škoduje kaljivosti semena (mora več semena posejati), nasprotno pa galica samo prepreči kaljenje trosov sneti. Izvedba tega načina namakanja v galici in apnu tudi ni tako jednostavna.

Radi teh dejstev se navedeno namakanje dan današnji vedno bolj opušča ter se uporablja za napravo raztopine druga sredstva, ki so učinkovitejša in bolj jednostavna.

Med drugimi sredstvi sta se v praksi zelo obnesla formalin in uspulun.

Formalin ali formol je 40% raztopina plina formaldehida v vodi. Je tekočina, ki ima zelo oster duh, ki silni na soljenje. Vzame se ga za ozimna žita $\frac{1}{4}$ litra na 100 litrov vode. V tej tekočini (0.25%) se namaka seme 10 do 15 min. Čas kakor tudi jakost raztopine se mora natančno odmeriti, ker bi drugače tudi nekoliko trpela kaljivost semena. Formalin zamori trosne sneti, drugače je ta način namakanja hiter in jednostavnejši. Po namakanju se seme suši ter se da tudi pozneje sejati.

Uspulun je tudi jednostavno, in učinkovito sredstvo, posebno še radi tega, ker deluje tudi proti nekaterim drugim boleznim. Namakanje z njim je tudi jednostavno in lahko izvedljivo. Je sivkast prah, ki se raztopi v vodi z modro barvo. Vzame se ga 250 gramov na 100 litre vode (0.25% raztopina); ko se raztaplja v vodi, se mora dobro pomešati. V raztopini uspuluna se namaka pšenico in rž eno uro, ječmen pa dve uri. Po namakanju se semensko žito istotako suši ter se lahko seje tudi pozneje.

K SETVI OZIMNIH ŽIT.

Pri vsaki setvi je treba paziti na mnogo stvari, ker od tega zavisi mnogo pri pridelku na množini kot na kakovosti. Paziti je treba, kako je seme, ki se ga poseje, ali je zemlja, ki sprejme to seme v svoje naročje, tako pripravljena in obdelana, kot to zahteva dotična rastlina, koliko bomo sejali, kako bomo spravili to seme v zemljo, da bo prav, posebno pa da ne pride pregloboko v zemljo.

Kar se tiče semena samega, se nikoli ne zahteva preveč, ako se zahteva to, da naj služi za seme res najboljše. Na slabih rastlinah se ne da pozneje z raznim umetničenjem kaj dosti popravljati, ako je bilo seme slabo. Največja skrb in ponos vsakega gospodarja naj bi bil, da si res pripravi za setev dobro seme.

Že pri izbiri zrnja za seme iz žitnice naj se jemlje tako zrnje, ki je bilo dobro spravljeno iz polja, ki ni trpelo kvare v času shranjevanja. Tako seme ima dobro kaljivost, ki je za vsako seme tolike važnosti. Zrnje, ki je na polju že izrastlo, ali se je pa pozneje ugrelo, ni za seme. Dobro je napravil oni gospodar, ki si je seme že med rastlinami na polju izbral, isto skrbno spravil in hranil. Duh in barva semena ne smeta biti spremenjena.

Zrnje za seme je pa treba še posebej prečistiti, da se dobi res odgovarjajoče najboljše. Treba je zrnje prevejati, da se izloči težko zrno za seme. Čim debelejšje, polno in trebušasto je seme žit, tem boljše, ker bo dalo tudi lepše rastline.

Iz semena je pa potrebno izločiti tudi vse ono, kar ne spada zraven. Zredvsem razno plevelno seme, katerega izloči trijer. Plevel nam drugače dela toliko napotja in kvare, pa ne da bi ga še sejali! Iz nekaterih semen se da sicer plevelno seme težko odstraniti, ali iz žita se pa lahko spravi ven.

Mnogokje je v navadi, da se zorje polje za ozimino tik pred setvijo. Katerikrat je tako postopanje upravičeno, so pa tudi slučaj, ko oranje tik pred setvijo ni umestno, temveč boljše, da se orje nekoliko preje. Pri oranju prereže doljna stran lemeža zemljo in deska jo obrne. Pod zorano plastjo nastanejo votlinice, sedaj zorana plast ni sklenjena z mrtvo plastjo. Ako se je oralo zelo plitvo za ozimino, v jeseni pa nastopi sušno vreme, tedaj ostane sicer mrtva plast vlažna, suši se pa preorana plast. Ako se nato seje žito še poleg tega kasno, tedaj najde zrno že še toliko vlage, da vzkali in požene korenina v preorani plasti. Ker se pa zemlja pri oranju še ni sklenila z mrtvo plastjo, ne požene dosti korenin v to plast, v kateri bi našle vlago. Ako sedaj nastopi hitro mraz, tedaj v tem slučaju mnogo žita pozebe. Pri malo globokejši orani zemlji se pa žitne korenine že močnejše razrastejo v preorani plasti, ter jim zima toliko ne škoduje. Tudi se taka zemlja hitreje sklene. Ako pa jeseni pade posebno po setvi kofičkaj dežja, tedaj se zemlja tudi hitreje sklene. V vlažnih jesenih ne škoduje torej toliko oranje tik pred setvijo.

Gledati je istotako na to, da se setev izvrši še dovolj zgodaj, da se rž in ječmen obrasteta in pšenica vsaj dobro vkorenini in ozeleni, še predno nastopi mraz. Ker že pri toplotah nekaj nad ledišem prenehava rast ozimine. Zato ni posebno priporočljivo, da se seje ozimina, posebno rž in ječmen, po takih rastlinah, ki se kasno spravljajo s polja (pesa). Bolje je sejati na takih njivah, ki so poprej proste za oranje in setev.

Slabo je tudi za setev, ako pride seme pregloboko v zemljo. Iz takega semena vzrastejo oslabele rastlinice, ker morejo preriti dosti zemlje, predno pridejo na dan. Dosti semena pa sploh zginejo. Ako se ni prav gosto sejalo, tedaj je strn slaba. Dobro seme je pa draga stvar, zato je boljše sejati plitvo; s tem se potroši manj semena. Seme pride takrat pregloboko, če se zorane brazde pred setvijo ne prebrana, temveč seje na cele brazde.

JESENSKA SETEV KRMSKIH RASTLIN.

Vsak gospodar, kateri gleda na to, da mu donaja živinoreja čim večji dobiček, bo skrbel poleg ostalih ukrepov, služočih temu namenu, predvsem za to, da bo pridelal na svojih zemljiščih vedno toliko krme, suhe in zelene, da bo svojo živino krmil vedno dobro, uspešno in s tako krmo, ki tudi kakovostno kaj izda. Za boljše prehrano živine pa dostikrat ni samo dovoljna krma, pridelana na travnikih, pomaga si s povečanim pridelovanjem krme na poljih.

S setvijo krmskih rastlin po strniščih si preskrbi zeleno krmo pozno v jeseni, s tem si prihrani to, da mu ni treba tako zgodaj začeti s suhim krmljenjem. Dostikrat se lahko zgodi, da mu na spomlad zmanjka suhe krme, posebno ako je iste pridelal malo, poleg tega si to krmo še ne razdeli za enakomerno krmljenje preko zime ter spočetka poklada obilno, brez prevdarka. V tem slučaju spomladi komaj čaka, kje bi nakosil kaj zelenega. Da prične kositi zgodaj v aprilu na travnikih zeleno krmo, je skoro škoda, še večjo škodo si napravi, ako nažene živino na pašo spomladi na travnike, ker si s tem pokvari košnjo sena. Nemška detelja pride v porabo šele v drugi polovici maja, kvečjemu v sredi maja, ako dopušča spomladno vreme, ali ako se prav zgodaj kosi.

Kmetovalci v krajih, kjer je zima milejša in spomlad topla, si pomagajo v takih slučajih s tem, da sejejo laško deteljo ali inkarnatko. Ta detelja, sejana po žitnih strniščih, ali pa po zgodnjem krompirju, da še v jeseni jedno košnjo, v spomladi pa drugo še pred košnjo nemške detelje. Samo ta detelja je zelo občutljiva pred mrazom, škoduje ji posebno mnogo snega in pa

zimski mraz, ako zmrzne gola zemlja brez snežne odeje.

Radi te nevarnosti pozebe ni setev laške detelje v mrzljšem podnebjju sigurna. Pač pa imamo druge krmske rastline, ki so bolj odporne proti mrazu, ki se lahko sejejo jeseni in dajo košnjo že zgodaj spomladi. Te rastline so ozimna grašica in ozimni krmski grah ter zelena rž. Ponekod je udomačena navada, da se seje čisto zeleno rž; pač pa se bolj izplača sejati mešanico rži in grašice, oziroma krmskega graha. Od raznih vrst grašic pride za to setev še najboljša v poštev kosmata grašica. Za težke zemlje se jemlje na 1 hektar mešanica 70 do 80 kg grašice (krmskega graha) in 50 do 60 kg rži, za lahke zemlje pa 40 do 50 kg grašice (krmskega graha) in 80 do 90 kg rži.

Setev mešanice je boljša, ker v tem slučaju grašica ne plega; mešanica izkoristi boljše zemljo, da tudi kakovostno boljše krmo in obogati zemljo na dušiku. Sejati se jo mora še ta mesec, da se do zime dobro obraste. Setev te mešanice je tudi radi tega priporočljiva, ker se po njeni košnji za zeleno krmo spomladi da na isto polje posejati koruzo, fižol, proso, ali pa zopet krmo (zeleno koruzo, spomladno grašico in oves), pa tudi posaditi krmsko peso. Zemlja se za setev pognoji z nekoliko starejšim gnojem, posebno če se namerava drugo leto sejati na isto polje kako okopavino. Sicer bi grašica ravno ne bil potreben dušik iz hlevskega gnoja, ker dušik ona lahko sama nabere, toda tu gre predvsem zato, da mešanica hitro in bujno raste. Iz istega razloga se da preko zime to setev gnojiti z gnojnico. Da je delo jednostavnejše, se lahko seje rž in grašico vse obenem ter zavleče z bra o.

OB SPRAVLJANJU KROMPIRJA.

Splošno se opaža, da je letošnji krompirjev pridelek precej slab. Vzrok temu je pripisovati neugodnemu prevlažnemu letošnjemu vremenu in pa temu, da so se letos pojavile v krompirju posebno močno razne krompirjeve bolezni — pred vsem krompirjeva plesen. V takih letih, kot je letošnje, in pri tako močnem nastopanju krompirjeve plesni, postaja pridelovanje krompirja naravnost nedobičkanosno. Ker je za naše kraje krompir izredno velike važnosti, boče potrebno, da se boje v naprej izplačalo pridelovanje istega:

posvetiti izbiranju semenskega krompirja čim največ mogoče pozornosti, natančnosti in truda s tem, da se bode odbiral res le popolnoma zdrav krompir za seme in to jeseni ob spravljanju, kakor tudi še enkrat pozneje spomladi pred setvijo;

pričeti resno in vstrajno z zatiranjem krompirjeve plesni in drugih krompirjevih bolezni, in to s škropljenjem krompirja, pravilnim ter smotrenim gnojenjem in obdelovanjem zemlje, ter pravilnim kolobarjenjem s poljskimi sadeži, pričeti vsestransko z odbiranjem (selekcijo) krompirjevih rastlin že na polju v tem smislu, da se odbira za semenski krompir rastline, ki se pokažejo bolj odporne proti plesni, da se tako pride do bolj zdravega semena; oziroma pričeti s saditvijo krompirjevih sort, ki so bolj odporne proti plesni. Predhodno se bo pa moralo s sajenjem poskusov krompirjevih sort v malem ugotoviti, katere sorte se pokažejo v našem podnebjju bolj odporne proti plesni.

Krompirjeva plesen ne okuži in napada le samo listja krompirja, temveč ona okuži tudi gomolje same. Tako po plesni okuženi gomolji so pa podvrženi še drugim boleznim, ki se razvijejo na gomoljih ter napravijo v krompirjevih poljih in kletih občutno škodo. Posebno se tu razvijeta mokra in suha gniloba krompirja.

Da ne trpimo škode vsled teh bolezni, je potrebno ob spravljanju krompirja velike pozornosti.

Ze na polju, ko se krompir izkopava ali izorava ter spravlja, se mora ločiti gnil krompir

od zdravega ter za čez zimo posebej spravljati samo zdravega. Ako je pri spravljanju krompirja vlažen od dežja, ali če se ga drži mokra zemlja, se mora, predno se spravi v klet, spraviti na suh prostor (pod), tam na tenko razgrniti, da se presuši ter mu odpade zemlja, nato šele se ga spravi v klet.

Preko zime mora biti spravljen krompir na hladnem in suhem ter varen pred mrazom. Toplota, pri kateri se da najlažje pohranjevati brez kvare, je 3—10°C.

Klet za spravljanje krompirja mora biti hladna ter se mora dati dobro prezračevati. — Klet, ki ima vhod in okna na južni strani, je za spravljanje krompirja slaba, ako sije vanje solnce, ker v tem slučaju krompir rad ozeleni. Ko se spravlja krompir v klet, se spočetka tudi ne sme nasuti preveč visoko, ker se v tem slučaju zdolaj preveč segreje. Mora se tekom časa krompir v kleti tudi večkrat prelagati, tako da pride zdolaj ležeči na vrh in narobe, pri tem se mora prebirati ter tak krompir, ki začne gniti, izločiti. V kletih, ki nimajo poda, se mora napraviti pod iz desk, da ne pride krompir na vlažno zemljo. Tla kleti, kakor tudi nekoliko krompir, naj se potresejo s prahom od žganega apna, kateri zabranjuje razvoj bolezni in veže vlago.

Ako ni na razpolago prave kleti in ako se velike množine krompirja za spravljanje, tedaj se da spravljati krompir boljše v podsipnice (jame).

Prostor za podsipnico se izbere v bližini doma na takem zemljišču, ki rado propušča vodo, je suho, tako da v njem ne zastaja voda. Ne sme se stekati deževnica na ta prostor ter mora biti v zakloni pred mrzlimi vetrovi. Ako se napravi podsipnica na takem mestu, ki je izpostavljeno mrzlim vetrovom, se je že zgodilo to, da se je krompir vsled prenizke toplote pokvaril.

Ako se ne more najti prikladnega mesta v zaklonu od mrzlih vetrov, se mora v tem slučaju kopati podsipnico v zemljo, drugače se pa kopanje v zemljo ne izplača, ker je treba premetati veliko zemlje. Tla podsipnice se samo zravnajo, in poglobijo največ do 20 cm globoko. Široka naj bo podsipnica 1½ do največ 2 m. Krompir se natovori v nji 1 m visoko v obliki strehe. Dolžina podsipnice se ravna po temu, koliko je krompirja. Na sredo tla podsipnice se po dolgem napravi žleb iz dveh desk v obliki strehe, ali se pa položi drenažne cevi.

Na vrh natovorjenega krompirja se položi po dolgem žrd ter se nato pokrije krompir z 10—15 cm debelim slojem slame. Nato se nameče na slamo 10—15 cm na debelo zemlje, potegne žrd iz podsipnice ter zadelja kraje podsipnice s slamo in zemljo. Žleb na dnu podsipnice in pa zračna cev, ki nastane na vrhu krompirja, ko se potegne žrd ven, skrbita dovoljno za prezračevanje in odvajanje vlage iz krompirja, tako da se krompir pred zimo osuši.

Ponekod je še v navadi, da se za prezračevanje podsipnice napravi na vrhu pokončne prezračevalne naprave iz šopov slame, ki gre skozi zemljo ali pa iz lesenih cevi, ki se postavijo na vrh krompirja navpično, in po katerih prihaja zunanji zrak prav do krompirja. To je napačno radi tega, ker po teh ceveh se dviga iz krompirja vlažen zrak; ta pride v dotiko z zunanjim mrzlim zrakom, vlaga se zgosti v cevi, napravi se rosa, ki se nabere na stenah cevi ter se izceja nazaj v krompir. Krompir se ne suši, vlago dobiva nazaj, radi tega prične gniti. Isto velja za šope slame. Zato so vodovarno na prej navedeni način napravljene prezračevalne naprave boljše, ker odhaja tu vlažen zrak pri strani ven.

V jeseni se mora podsipnica večkrat pregledati, ako se ni toplota v nji dvignila ter ni pričel v nji gniti krompir. Ako bi se krompir segrel na 18°C, tedaj se mora podsipnica odkriti, ob suhem in hladnem vremenu pregle-

dati, ako kje ne gnije krompir, v tem slučaju prebrati, šele nato pokriti podspnico znova.

Ko proti zimi postane hladnejše, se podspnico zadela popolnoma, tako da se nameče nanjo povsod še 10 cm na debelo zemlje, nato pa 20 cm na debelo slame. Mesto slame se nameče lahko krompirjevko ali pa fižolovko. Nato se nameče še zemlje 30 cm na debelo in s tem je podspnica gotova za prezimovanje. Paziti se mora, da se jo povsod popolnoma in jednako merno pokrije.

Vinogradništvo.

STANJE VINOGRADOV NA ŠTAJERSKEM.

Danes že lahko podamo točnejši pregled o stanju naših vinogradov:

Trte so še precej dobro prezimile, nastavek mladega grozdja pa ni bil obilen. Lansko poletno deževno vreme je že neugodno vplivalo na zarod. Izgledi na boljšo trgatvev pa so se tudi vsled vednega deževja in hladnih noči zmanjševali od meseca do meseca. Začetkom julija je še grozdje cvetelo, dočim odcvete v normalnih letinah do sredine junija. Grozdni razvoj je zaostal za 3—4 tedne, jagode so nejednake in veliko cvetov je ostalo neoplojenih. Ta nedostatek bo seveda vplival na vinsko kvaliteto. Več žlahtnih, občutljivih vrst, kakor n. pr.: žlahtnina, traminec, burgundec, renski rizling, veltlinec itd. se je po cvetu celo osipalo. Vsled vlage so tudi nastopili kriptogamične bolezni (pepel in peronospora) ter uničevale listje in grozdje vkljub marljivemu obrambnemu delu naših vinogradnikov. Te bolezni so nastopile po raznih legah in vrhovih različno; ponekod ne najdeš skoraj sledu od njih, drugod pa so uničile ves up na trgatvev. Trte, ki stojijo na apneni zemlji, kažejo večkrat vsled preobilne mokrote bledico (klorozo) in tudi zemeljski plazovi so naredili občutno škodo, posebno v Halozah. Tudi toča je naredila večje ali manjše škode. Črvi so nastopali v večjih množinah in nazadnje se je bati, da bo pri količkaj neugodnem jesenskem vremenu začelo grozdje gniliti (zelena gniloba), s čim bi se onemogočila pozna trgatvev.

Opisane neprilike kažejo, da bomo imeli letos povprečno za 30—50% slabšo trgatvev kakor lani, pa tudi kvaliteta ne bo po dosedanjih izkušnjah prvovrstna, četudi bi imeli lep jesen. Grozdju manjka enakomerni razvoj in poletna vročina, kakor n. pr. leta 1917 in leta 1921. Seveda pa bi nadaljni vroči in lepi solčni dnevi in tople noči še marsikaj izboljšale. Umnim vinogradnikom bi se izplačalo izboljšanje produkta s sladkorjem, s skrbnim podbiranjem in odbiranjem grozdja, z zavlačevanjem trgatvev do zadnje možnosti, z dobrim kletarstvom in s porabo čistih droži pri kipeanju, tako da bi dosegli v lep jeseni in boljših legah še prav polvoljno kapljico.

Najboljši barometer za bodoče izgled le-tošnje vinske trgatvev pa je naš vinski trg, ki hiti z nakupovanjem starih zalog. Tudi kislejša vina že gredo v promet, ker se ve, da izgubljanjo v drugem letu svoje starosti precejšnji del kisline ter postanejo mehkejša in glajša. Cene so poskočile za 1—2 dinarja pro liter. Starejših letnikov iz leta 1921, 1923 in 1924 skoro ni več za dobiti ter se plačujejo po 10—15 dinarjev. Novi mošt še nima cene, ker predprodaje pri nas niso običajne. Cena bo seveda odvisna v prvi vrsti od moštnega sladkorja in se bo pokazala šele ob času trgatvev.

Gospodarske zanimivosti.

HMELJ.

Hmeljska letina v Hallertau. Dr. Stiegler, poslovodja Nemskega hmeljarskega društva v

München, se je minuli teden osebno prepričal, da so prvi uspehi letošnjega obiranja hmelja v Hallertau zelo varali hmeljarje. Ta največji hmeljski okoliš v Nemčiji bo pridelal komaj več kot polovico, t. j. 35.000 stotov po 50 kg, lan skega pridelka (67.540 stotov), dasiravno to tudi pivovarji in trgovci zanikajo. Če so se hmeljarji glede množine tudi zelo zmotili, vendar bo pa kakovost hmelja prvovrstna. Do sedaj znani uspehi obiranja potrjujejo bojazen izkušenih mož, ki so trdili, da bo peronospora še zelo prikrajšala konečni rezultat hmeljske letine.

Hmeljska sezija v Bački. Obiranje hmelja v Bački se je pričelo v pondeljek, enako kakor v Savinjski dolini. Količina in kakovost hmelja v Bački sta letos zaradi deževja in peronospore močno trpela. Kakor poročajo, je bila te dni sklenjena v Novem Sadu po vzoru slovenskih hmeljarjev ustanovitev Zveze vojvodinskih hmeljarjev, ki doslej še niso bili stanovsko organizirani.

Uspehi letošnje trgatvev zadovoljujejo le deloma in se bo cenitev komaj dosegla. Do sedaj daja 6 kop, t. j. 360 rastlin le 50 kg hmelja (za 100 kg je torej treba 720 rastlin). V Savinjski dolini da pa 1000 rastlin povprečno 250 kg, ali za 1 kg hmelja je treba le 4, na Češkem pa 7 rastlin. — Letošnjo množino hmelja cenimo na Češkoslovaškem na 120—130.000 stotov po 50 kg. — Nakupovanje novega pridelka se je tudi že pričelo in se plačuje po kakovosti do 3200 čK za 50 kg. Tudi povpraševanje po lanskem pridelku je postalo živahnje in se je več kot 400 stotov prodalo po cenah od 2250—2500 čK za 50 kg. Konečno razpoloženje in cene čvrste. — Savez hmeljarskih društev v Zatu.

Hmelj. Zatec CSR, 26. 8. 1926. Vsled ugodnega vremena se kobuljenje lepo izvršuje, vendar je močen veter povzročil po nasadih bistveno škodo. Obiranje se je tudi že pričelo, četudi ne vobče. — Zatec, 28. 8. 1926. Razpoloženje in cene čvrste od 2900—3250 čK za 50 kg (96.28—107.9 din. za 1 kg).

Sadna letina je letos v Slovenskih goricah še precej dobra, žalibog pa je večinoma vse sadje vsled vednega deževja precej bolno, tako da takozvanega vzornega sadja sploh ni dobiti. Inozemski, zlasti avstrijski kupci, ki so stalni odjemalci naših slovenjegoriških sadjarjev, so sami prišli nakupovat, toda kakovost jim ne ugaja in kupčija je radi tega slaba. Enako je s sadno letino po Spodnjem Štajerskem okrog Brežic in v Sotelski dolini. Ker pa je letos po vseh krajih Evrope slaba sadna letina, se bode naše sadje, ki je razmeroma še najboljše, vedno še lahko prodalo. Slaba so večinoma jabolka, dočim so hruške ponekod prvovrstne. Mnogo je letos tudi breskev in sliv. Mariborski trg je s sadjem vedno dobro založen.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 56—57 din., angleški funt 275—276 din., francoski frank 1.62—1.64 din., češka krona 1.67—1.68 din. avstrijski šiling 7.99—8 din., švicarski frank 10.95 din. V Curihu znaša vrednost dinarja 9.12 centimov.

Pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni« od 4. do 13. septembra 1926. Na vseh straneh vidimo, kako nas pritiska gospodarska kriza. Na vzlic temu in navzlic mnogim konkurzom in polomom pa je odporna sila slovenskih gospodarskih krogov še vedno močna. Kot nekaka demonstracija, ki naj pri nas iznova poživijo gospodarsko življenje ter mu da novih smernic in novih potov, prireja uprava Ljubljanskega velesejma svojo jesensko Pokrajinsko razstavo. Ta razstava bo obsegala vse glavne panoge našega gospodarstva: poljedelstvo, travništvo, živinorejo, podkovstvo, mlekarstvo in sirarstvo, vinarstvo, kletarstvo, sadjarstvo, agrarne operacije in melioracije, splošno kmetijstvo, kmetijsko stavbarstvo in kmetijsko književnost. Kmetijske stroje in orodje se bo videlo na kmetijski razstavi. Poleg tega se vrši dne 5. septembra še razstava plemenskih konj, kjer

bodo najboljše živali odlikovane z denarnimi nagradami, diplomami in priznanji.

Seja okrajnega živinorejskega odbora za okraj Gornjigrad se vrši v nedeljo dne 8. avgusta t. l., ob 2. uri popoldne v dvorani g. Stiglica v Rečici ob Savinji. Na programu so razna aktualna vprašanja glede bodočega dela in poslovanja. Poroča tudi okr. ekonom Fr. Wernig. P. n. odbor se vabi, da se zanesljivo in v celoti udeleži seje! Strucl l. r. župan in predsednik.

Konferenca lesnih trgovcev. Ministrstvo za šume in rudnike bo z ozirom na težko stanje v naši lesni trgovini sklicalo v drugi polovici meseca septembra konferenco vseh lesnih trgovcev in industrijcev, ki se bo vršila v Beogradu. Razpravljalo se bo o stanju lesne industrije v naši državi in o merah, ki jih bo treba podvzeti, da se oblaži obstoječa kriza.

Elektrificirano čebelarstvo. Angleški farmer, po imenu Borlase Matthews, čigar posestvo slovi po mnogostranski uporabi elektrike, je pričel uvajati to prirodno silo tudi v čebelarstvo. Pripravil je panje, kjer električna svečava omogočuje, da se jame matica bolj zgodaj nego po navadi posvečati razmnoževanju zaroda. Roji zapuščajo uljnjak tako zarana, da morejo obirati med po prvem cvetju sadnega drevja. Podjetnik upa, da bo dobil na ta način po 17 angleških funtov več medu od vsake čebelice.

Mariborski trg dne 28. avgusta 1926. Na trgu je bilo 27 s svinjskim mesom, 50 s krompirjem in zelenjavo in 30 s sadjem naloženih voz. Meso in slanina, pa tudi mestni izdelki so bili malo ceneji kakor pretečni teden. — Perutnine in domačih živali je bilo okoli 1000 komadov. Cene so bile piščancem 10 do 25 din., kokošem 25 do 50 din., gosem in puranom mladim 30 do 60 din., starim 60 do 100 din., domačim zajcem 5 do 25 din., Angora-zajcem 30 do 100 din., domačim golobom in grlicam 25 do 30 din., kanarčkom 50 do 100 din. komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice: krompir se je prodal po 4 do 5 din. merik (7½ kg), oziroma 0.75 do 1.75 din. kg, solata in špinata 0.50 do 1 din. kupček, glavna solata, ohrovt, zeljnate glave 0.50 do 3 din., kumarce 0.25 do 2 din., buče 3 do 5 din. komad, kisel zelje 2 do 3 din., maslo surovo 38 do 44 din., kuhano 44 do 46 din., čajno 50 do 60 din. kg, paradižniki 6 do 7 din., fižol v stročju 7 din. kg, čebula 1 do 4 din., česen 3 do 8 din. venec, mleko 2 do 2.50 din., smetana 12 do 14 din., oljčno olje 32 do 36 din., bučno olje 18 do 20 din. liter, jajca 0.75 do 1.25 din. komad, sirček 1 do 8 din. hlebček, paprika 0.50 do 2 din. kom. Sadje: hruške in jabolka (so se zelo pocenile) 2 do 5 din., češplje in slive 1.50 do 5 din., breskve 16 do 18 din., grozdje 14 do 16 din., ringloti 3 do 4 din. kg, limone 0.75 do 1.50 din., pomaranče, ki so zelo redke, 2 do 4 din. komad. Cvetlice 0.10 do 5 din., z lonci vred 10 do 25 din. komad. — Lesena in lončena roba 1 do 100 din., brezove metle 2.25 do 5 din., lesene grablje 6 do 8 din., lesene vile 5 do 6 din., cepci 8 do 10 din. komad. — Seno in slama: V sredo, dne 25. avgusta, je bilo 11 vozov sena in 7 vozov slame, v soboto, dne 28. avgusta, pa 17 vozov sena in 6 vozov slame na trgu. Cene so bile senu 70 do 100 din., slami pa 35 do 45 din. za 100 kg. Obkrat se je v kratkem času vse prodalo, ker vojaška uprava nakupuje mnogo sena in slame.

Sejmsko poročilo. Na mariborski svinjski sejmem dne 27. avgusta se je pripeljalo 297 svinj, in 2 ovci. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari eden po 50—100 din., 7—9 tednov stari po 125—150 din., 3—4 mesece stari po 250—320 din., 5—7 mesecev stari 420—450 din., 8—10 mesecev po 525—580 din., 1 leto po 1000—1200 din., 1 kg žive teže po 10.50 do 12.50 din., 1 kg mrtve teže 15—17 din. Prodalo se je 138 svinj. Kupčija srednja. Cena prascem je nekaj padla.